

การหาพื้นที่และสาเหตุการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมทางการเกษตร จังหวัดนครสวรรค์

ธนภรณ์ จุ้ยม่วงศรี และ ธนัชพร แซ่ว่อง

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รศ.สิริกร กาญจนสุนทร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร เพื่อหาพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม และสาเหตุการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยศึกษาพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ วิธีการวิจัยเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลเน้นการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปี 2544 2550 และ 2555 และข้อมูลเชิงพื้นที่เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลัง โดยนำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเทคนิคการซ้อนทับข้อมูล ประกอบการสำรวจภาคสนาม และการสัมภาษณ์เกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงเนื้อหาผลการวิจัย พบว่าข้าวและข้าวโพดมีพื้นที่การปลูกลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลา 3 ปี และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมลดลงด้วยเช่นกัน ส่วนอ้อยและมันสำปะหลังนั้นมีพื้นที่การปลูกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลา 3 ปี และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในปี 2555 จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ปลูกข้าว ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 40.45 4.69 13.52 และ 8.95 ตามลำดับ มีการใช้ที่ดินในการปลูกข้าว ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลังที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 8.06 1.62 7.19 และ 4.97 ตามลำดับ โดยใช้ที่ดินปลูกข้าวไม่เหมาะสมลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอไพศาลี หนองบัว และลาดยาว ใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดไม่เหมาะสมลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอแม่เปิน แม่वंงก์ และชุมตาบง ใช้ที่ดินปลูกอ้อยไม่เหมาะสมลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอตากาลี พยุหะคีรี และตากฟ้า ใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังไม่เหมาะสมลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอแม่वंงก์ ไพศาลี และหนองบัว จะเห็นว่าทั้งอ้อยและมันสำปะหลังนั้นมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมเกินครึ่งของพื้นที่เพาะปลูก สาเหตุการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมนั้นมาจากเกษตรกรลดพื้นที่ปลูกข้าวไปปลูกอ้อย ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรมีแรงจูงใจจากราคาที่อยู่ในเกณฑ์ดี จึงหันมาปลูกอ้อยแทนพืชอื่นที่ได้ราคาต่ำ และราคาไม่แน่นอน เช่นปัจจุบันข้าวโพดประสบปัญหาาราคาคตกต่ำ แต่อ้อยนั้นมีระบบรับซื้อชัดเจนและมีระบบประกันราคาต่างจากผลผลิตประเภทอื่นที่ต้องผ่านระบบจำนำ และการส่งเสริมการใช้น้ำมัน Bio Diesel ทำให้ราคามันสำปะหลังปรับตัวขึ้น เกษตรกรจึงหันไปปลูกมันสำปะหลังและอ้อยแทน ซึ่งเป็นพืชที่ทนแล้งและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงเสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วางแผนส่งเสริมการเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่ สร้างความรู้และความเข้าใจแก่เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม พืชเศรษฐกิจจังหวัดนครสวรรค์